

Inledning

Projektet

När Skattelagstiftningsprojektet inleddes 2009, var det med en öppen inbjudan från en konstituerande grupp – Peter Melz, Anders Hultqvist och Peter Wahlgren – till alla intresserade, akademi såväl som praktik, från alla lärosäten, myndigheter, organisationer, konsult- och advokatbyråer runt om i Sverige. Ett konstituerande möte hölls den 5 maj 2009 och tanken var att inför, under och efter detta möte samla idéer till seminarier med fokus på skattelagstiftningen. Projektet skulle vara transparent, varför en öppen webbplats för projektet ordnades – www.skattelagstiftningsprojektet.se – där alla dokument, inbjudningar, referat m.m. funnits tillgängliga, kombinerat med utskick till alla som en gång anmält sitt intresse.

Projektet har bedrivits som ett rättsvetenskapligt forskningsprojekt vid juridiska fakulteten på Stockholms universitet efter en forskningsplan som utformades efter det konstituerande mötet. Planen innehöll olika faser och aspekter i lagstiftningsarbetet att studera i seminarier och konferenser:

- Struktur och teknik. Bestämmdhetskrav. Vad i lagstrukturen som kan förbättras för att öka förutsebarhet, konsekvens och neutralitet?
- Kartläggning av skälen till att asymmetrier uppstår.
- Analys av avvägningen mellan enkla regler och precision.
- Analysmetoderna som används under beredningsarbetet, respektive den formella utformningen av lagar.
- Processen för utarbetande av skattelagstiftning.
- Undersökningar av alternativa utformningar av hela eller stora delar av inkomstbeskattningens uppbyggnad.
- Beredningsarbetet i utredningar och kvalitetskontrollen av lagstiftningen.

- Utredningsväsendets uppläggning respektive olika former av permanenta och tillfälliga beredningar.
- Soft law och skatteverkets ansvar att förtydliga lagstiftningens innebörd etc. genom allmänna råd.
- Metoder för implementering respektive återkoppling om lagarnas verkan.

Det flesta frågorna har behandlats på projektets symposier och seminarier (se förteckningen i slutet av antologin) och ett antal ingår i antologins artiklar. Även om sammankomster hållits i Stockholm eller Stockholmstrakten har deltagare från andra delar av landet också deltagit i verksamheten. Under resans gång kom Robert Påhlsson, Göteborgs universitet, också att ingå i ledningsgruppen.

Bland deltagarna har det funnits både akademiker, domare, departements- och skattetjänstemän, ledande konsulter och advokater, som bidragit med förberedda inledningsanföranden och insiktsfulla inlägg i diskussionerna. De kunskaper och inblickar som delats både under seminarierna och under postseminarierna har varit mycket initierade, särskilt som verksamheten dragit till sig en mycket kvalificerad grupp talare och deltagare. Just blandningen och brytningen av argument från olika perspektiv har både lett till att sprida kunskaper och iakttagelser över gränserna mellan olika skatteexperters perspektiv och till att mer underbyggda och balanserade slutsatser kunnat dras av diskussionen om de behandlade problemen.

Unikt med projektet har också varit att fokus och tyngdpunkten har legat på lagstiftningen, nu också begränsad till skattelagstiftningen. Som jurister och forskare inom rättsvetenskap är vi normalt mycket fokuserade på *konsekvenserna* av lagstiftningen, rättsutvecklingen i praxis, tolkningen av lag olika domstolsavgöranden etc. Som kår är vi jurister därför ofta reaktiva. Skatterätten har emellertid också en *proaktiv* sida, men den är i sin tur ofta fokuserad på vad skatterna och olika beskattningssätt får för *ekonomiska* konsekvenser, varvid debatten blir en blandning av makro- och mikroekonomi tillsammans med politik.

Lagstiftningstekniken ägnas inte alltid tillräcklig uppmärksamhet. Frågan vad olika alternativa sätt att utforma lagstiftningen får för konsekvenser uppmärksammas sällan uttryckligen i utredningsbetänkanden, men kan komma till ytan under remissbehandlingen och vid lagrådsgranskningen. I vad mån det då finns tid och vilja att ta sådana hänsyn – och avsätta tid för arbetet – varierar, men som

framgår av några av artiklarna i antologin, får lagstiftningstekniska frågor ibland stryka på foten.

Skattelagstiftningsprojektet har därför fokuserat på denna aspekt av beskattningen, möjligen prövat bärigheten av några sidospår som komplement, men avsiktligt lämnat alla övriga aspekter därhän. En annan sak är att rättstillämpning och lagstiftning hänger ihop, eftersom tillämpningsproblem inte sällan har sin grund i lagstiftningens utformning. Men i stället för att som traditionellt då fortsätta diskutera hur tillämpningen och tillämpningsmetoder kan förbättras har fokus legat på att se tillämpningssvårigheterna som *symptom* på en bristfällig lagstiftning, och i stället söka *orsaken* i lagstiftningen, vad som är fel med denna och vad som gått fel vid framtagandet av den.

Inte överraskande leder spåren tillbaka till beredningen av skattelag – och eftersatta beredningskrav. Bidragen denna antologi återspeglar också en del av de synpunkter och insikter som mognat under projektets gång, inte minst frånvaron av judiciell kontroll i denna viktiga – för skatterättens del, fundamentala – del av hur rättsnormer skapas som sedan ligger till grund för skattskyldigheten för var och en. Det blir en märkbar effekt av både bra och dålig lagstiftning, i form av enkelhet, klarhet och förutsebarhet, i ena ändan, och bristande förutsebarhet, beteendeförändringar, skattekringgående och mängder av processer i årtal (ibland decennier) i andra ändan.

Normala krav vid beredningen av skattelag redovisas i en artikel av Anders Hultqvist, medan Robert Pahlsson behandlar regelverket och tillämpningen av möjligheten till retroaktiv skattelagstiftning, som inte sällan bereds mycket snabbt. Ingrid Melbi och Anita Saldén-Enerus delar sina erfarenheter med oss om orsaker till och verkan av s.k. snabblagstiftning från sin tid på Finansdepartementet, och som praktiker, i sina respektive artiklar.

Projektet har långt ifrån skapat ny heltäckande kunskap eller en komplett verktygslåda för gott lagstiftningsarbete. Vi kan däremot konstatera att vi är i början av kunskapsuppbyggnaden på ett stort område och vi hoppas att vi har lyft fram ett antal aspekter som bör uppmärksammas mer i lagstiftningsarbetet. Lagstiftningslära är ännu inget stort ämne i Sverige och dessutom ungt. Det har introducerats av Jan Hellner och Peter Wahlgren under de senaste decennierna och vi har för skatterättens del börjat skrapa på ytan i de materiella delarna, även om vi kan konstatera var bristerna i processen ligger. Wahlgren ger oss i sina artiklar också några exempel på vad modern forskning uppmärksammat.

I innehållsdelarna kom vi så långt att seminarieriet avslutades med ett symposium om för- och nackdelar med en mer principiellt uppbyggd lagstiftning, varvid det kan konstateras att det från rättslig synpunkt har stora fördelar (och så har t.ex. inkomstskatten varit uppbyggd i början av förra århundradet), men får den konsekvensen att politiker då inte kan använda skatteformen som styrmedel. Undantagen, särregleringar m.m. skapar heterogena inslag som i sin tur skapar gränsdragningsproblem och kringgåendebeteenden, ytterst ställer lagstiftningskonstruktören inför mycket svåra problem och, i förlängningen, orsakar problem i rättstillämpningen. En del av detta nämns i Anders Hultqvists artikel om beredning av skattelag. För begripligheten av en viss lagstiftning, spelar i praktiken struktur, begreppsbildning, regeluppbyggnad m.m. stor roll, vilket illustreras i Peter Melz artikel om lagstiftningstekniken i inkomstskattelagen.

Den svenska rättsordningen är – liksom andra nationella rättsordningar – inte längre den isolerade ö, som den var bara för ett halvsekel sedan, utan vi ingår sedan 1995 i den Europeiska unionen, som inneburit ett snabbt paradigmskifte för domstolar, myndigheter och, inte minst, lagstiftningsansvariga. För skatterätten tog det viss tid att acklimatisera sig till den nya situationen, först med mervärdesskattens harmonisering, sedan med konsekvenserna för inkomstskatterättens och andra skatteformers del. Direkt effekt av mervärdesskattedirektiven med den anknutna direktivkonforma tillämpningen för mervärdesskattepraktiker är nog den mest kända EU-rättsliga påverkan, men det slutar inte därmed, utan, som Scania Metall- domen visar, fortsätter tillämpningsproblemen att hopa sig med frågan om primärrättens påverkan på direktivens och därmed mervärdesskattelagens tillämpning (se vidare Stig von Bahrs och Oskar Henkows artiklar).

Den svenska skattelagstiftaren ställs inför svåra implementeringsproblem och kan vid passivitet bli omkörd av EU-rätten med stora tillämpningsproblem vid den praktiska hanteringen inom Skatteverket, för rådgivare och ytterst i domstolarna. Skatteverket har fått den föga önskvärda rollen som EU-rättslig ”konstitutionsdomstol” för svensk rättstillämpnings del, när den praktiska beskattningsverksamheten ska förses med riktlinjer och ställningstaganden där den svenska skattelagstiftningen kan antas gå på tvärs med EU-rätten. Oskar Henkow illustrerar problemet på några aktuella områden

inom mervärdesskatterätten och Stig von Bahr fyller på med andra exempel och diskuterar vad som lämpligen bör göras åt detta problem.

En gemensam slutsats för dem båda är att det fordras en ständig uppmärksamhet hos lagstiftaransvariga för att den svenska lagstiftningen ska hålla jämna steg och ge uttryck för gällande rätt, vilket inte minst är av stor betydelse för den praktiska rådgivningen och beskattningsverksamheten. Annars blir den omsprungna av EU-rättsutvecklingen och kan framstå som vilseledande eller t.o.m. uppfattas som partiellt obsolet. Här ligger ett stort rättssäkerhets- och rättsekonomiskt intresse i att hålla lagstiftningen uppdaterad, eftersom det i vissa fall inte bara är fråga om implementering utan rent av ”kodifiering” av övernationell rätt som ändå gäller på grund av sin rättshierarkiska ställning (*lex superior*).

Samtliga artiklar har en eller annan uttryckt eller syftande mening och det är strävan att få en mer genomtänkt lagstiftning, som inte behöver tas fram i all hast, oavsett om detta är för att skatteunderdragandet tilltagit på grund av ett ”hål” i lagstiftningen, svensk praxis visar på tillämpningsproblem av svenska lagregler eller det är EU-rätten som utsätter svensk skattelagstiftning för nya påfrestningar. I denna miljö och fortgående utveckling, både i Sverige, inom EU och i övrigt internationellt, är skattelagstiftning inte heller någon statisk produkt, utan en normbas som lever i en ständigt föränderlig värld. Den måste sålunda hålla jämna steg med utvecklingen, om den ska vara effektiv och den värdefulla källa, som skapar rättssäkerhet för det praktiska rättslivet, samtidigt som den, med bibehållen auktoritet, ändå ska kunna vara ett styrinstrument för folkets främsta företrädare (riksdagen) i den demokratiska, politiska, processen. Annars lämnas skatterätten över till Skatteverkets, skattepraktikernas och domstolarnas verksamhet, att lösa praktiskt förekommande problem *ad hoc*, med visst biträde av rättsvetenskapen, när den uppmärksammat och (kanske) lämnat förslag till lösning på visst område.

I denna strävan att hålla lagstiftningen aktuell, klar och effektiv, har det som började som ett förslag till en ”tättningskommission” – en reaktion mot skatteflyktsdoktriner i praxis för att i stället ”täta hålen” i lagstiftningen – blivit ett förslag till att inrätta ett skattelagstiftningsråd med vidare uppgifter att övervaka rättsutvecklingen, både nationellt och inom EU, och komma med förslag till bättre lagstiftning, oavsett om det gäller ”hål” som behöver tätas eller det

är fråga om regler som behöver harmoniseras eller i övrigt hindrar eller belastar det praktiska rättslivet och näringslivet med oklara eller ohemula skattekonsekvenser. Anders Hultqvists avslutande artikel behandlar frågan om det ändå inte skulle vara en fördel för Finansdepartementet och de folkvalda att inrätta ett sådant expertorgan och hur det skulle kunna se ut och verka.

När vi nu ser tillbaka på de gångna åren så är det uppenbart dels att artiklarna i antologin inte täcker allt som har diskuterats, dels att det också finns mycket mer att diskutera kring skattelagstiftningen, särskilt djupledes. Diskussionen och kunskapsuppbyggnaden inom ämnet *skattelagstiftningslära* har härmed bara tagit sin början. Av intresset under seminarierna och arbetet med denna antologi att döma är ämnet inte slutbehandlat. Inte heller är sjösättningen av antologin ”the beginning of the end”, utan snarare ”the end of the beginning”. Ett brohuvud är förhoppningsvis upprättat och diskussionen kan gå vidare.

Förutom diskussionen om ett skattelagstiftningsråd som, vid sidan av Finansdepartementets dagliga arbete, kan ha fokus på och bevaka lagstiftningsbehov, finns, som förslag till framtida forskning, ett behov av att undersöka och systematisera många exempel på och erfarenheter av lyckad respektive misslyckad lagstiftning, för att sedan ur detta material försöka dra mer generella slutsatser. Exempelvis har vi redan uppmärksammat att generella normer inte alltid är oklara normer eller, dess motsats, att speciella och detaljrikt utformade normer inte alltid leder till precision. I många fall kan det vara tvärtom, dvs. att generellt utformade normer leder både till bra precision och till konsekvent tillämpning, medan detaljnormer som lever i oklart förhållande till den normmässiga kontexten skapar både gränsdragningsproblem i sidled och tolkningsproblem rörande hur långt de sträcker sig. Slutsatsen är att generell respektive preciserad lagstiftning inte nödvändigtvis är varandras motsatser utan snarare två olika faktorer som vandrar ut i var sin riktning i diagrammet och att olika exempel därför kan skapa en mycket mer nyanserad bild (förebilder) av hur olika lagstiftningslösningar ter sig.

Det är också en fundamental skillnad mellan uppgiften att skapa en ny lagstiftning från början och att ändra i en befintlig lagstiftning. Det är vid få tillfällen som en skattelagstiftning byggs upp från grunden, men genom att vi 1999 fick en ny inkomstskattelag har det både funnits anledning att diskutera frågan och, under seminarierna,

inledare och deltagare som haft direkta erfarenheter och kunnat ge värdefulla inblickar i hur diskussionerna gick (alltså kunskap som sträcker sig längre än att bara studera det officiella förarbetsmaterialet). Melz berör, som nämnts, ämnet i sin artikel. För andra fall, där lagändringar ska förhålla sig till en redan befintlig struktur – en struktur som dessutom praxis likt klängväxter interagerar med – blir utrymmet och uppgiften av en annan natur. Läger man därtill beroendet av EU-rätten till denna hög av utmaningar är det möjligt att bilden förändras ytterligare, varför det kan finnas anledning att ha olika strategier i olika sammanhang, t.o.m. i den EU-rättsberoende delen, t.ex. frågan om inte mervärdesskattedirektiven borde leda till en i det närmast ordagrann implementering (se Henkows artikel), men som på inkomstskatteområdet (moder-dotterbolagsdirektivet, fusionsdirektivet) absolut måste omarbetas för att kunna skapa en begriplig implementering. Det finns sålunda en stor uppgift framöver för den som vill vara med och skapa kunskap i skattelagstiftningslära i alla dessa olika situationer med olika förutsättningar.

En annan fråga som ledde till en konstruktiv diskussion – och ett konkret förslag till klargörande lagstiftning – var frågan om *dubbelbeskattningsavtalens förhållande till intern rätt*. Om man som flertalet debattörer anser att dubbelbeskattningsavtalen har, och i allmänhet ska ha, företräde framför svenska ordinarie lagregler, om inte annat framgår av viss lagstiftning, vore det en stor fördel att den synbara lagkonkurrensen mellan en implementeringslag om dubbelbeskattningsavtal och övrig ordinarie lagstiftning löstes genom en sådan *generell lagvalsagstiftning*. En mycket stor internationell undersökning presenterades som visar att många stater har en sådan, antingen generell lagstiftning eller som en regel för varje implementerat avtal, när det inte är uppenbart att folkrätten äger företräde (monistiskt synsätt). En sådan löser många oklarhetsproblem, men frånhänder ändå inte riksdagen möjligheten att lagstifta om s.k. treaty override om det är önskvärt, vilket naturligtvis skulle följas eller i vart fall borde följas (eller t.o.m. föregås) av en uppsägning av avtalet och begäran om omförhandling, för att vara i paritet med folkrätten och gott internationellt uppförande.

Som framgår av den avslutande förteckningen av seminarier och symposier har förutom det som här nämnts fler aspekter av lagstiftningen varit uppe till diskussion, och som framtida forskare och författare lämpligen kan utveckla. Ämnet *rättsekonomiska aspekter*

på lagstiftningens kvalitet väcker hos de flesta av oss mängder av associationer, alltifrån att vissa schabloniserade avdragsbestämmelser (t.ex. ej avdrag för småbelopp i inkomst av tjänst) som sparar mycket arbete vid skattegranskningen, men som har bieffekten av en viss (enligt många, försvarbar) rättviseförskjutning, till regler som är omdebatterade för sin vaghet eller oklara i förhållande till andra regler redan vid sitt införande och som sedan vållar enskilda eller företag stora osäkerhets- och/eller processkostnader, och där till Skatteverket och domstolar en översvallande arbetsbörda i årtal. Det hävdas också ofta, och är sannolikt sant, att osäkerhet avseende skattekonsekvenserna leder till osäkerhet vid investeringar, företagslokalisering m.m. Det skulle behövas mer "hårddata" i form av empiriska undersökningar för att få ett bättre grepp och för att kunna visa att skattelagstiftningens kvalitet också har stora ekonomiska effekter.

Under projektets gång har vi som sagt lyft på locket och skaffat oss ett brohuvud till ett stort och mångfacetterat område, och det står redan klart att här finns mycket kunskap av vinna och stora effektivitetsvinster att göra. För att materialisera några av dessa diskussioner och bevara dem för andra som vill fortsätta arbetet har åtta av deltagarna skrivit ned några av sina reflexioner i ett antal artiklar som nu publiceras i form av denna antologi.

Varje författare står naturligtvis själv för sin redogörelse och framförda bedömningar och åsikter, men har samtidigt också försökt ta tillvara andra uppfattningar som framförts under seminarier eller i efterdebatten eller senare gjorda egna reflexioner. Artiklarna har dessutom varit föremål för djupare diskussion under ett internt mellan artikelförfattarna, varvid uppslag och tips har beaktats efter eget val. Därmed sagt att var och en svarar för sin egen artikel, även om strävan varit att också ta intryck och få goda råd från övriga i författargruppen. Det har också varit en strävan att i viss mån undvika "dubbelskrivande" och att utnyttja samordningen på det viset att hänvisning sker till varandra, om man finner det onödigt att upprepa samma sak, men med det tillägget att i vissa fall utnyttja tillfället att kontrastera, nyansera eller komplettera uppfattningar i förhållande till varandra. Det är vår förhoppning att detta är till glädje och nytta för den som läser antologin från pärm till pärm.

Antologins disposition

1. Först ger *Peter Wahlgren* en mer allmän framställning med sina artiklar från lagstiftningsläran om *rättsrepresentationer* och frågan om att styra genom manipulation. Medan vi som jurister ofta sätter fokus på de få fall som orsakar dispyter i domstolarna, vilket i praktiken är en försvinnande liten del, sköts beskattningsverksamheten till stor del av datorer eller åtminstone datorstödd verksamhet. Den som har försökt räkna ut grundavdraget enbart med hjälp av lagstiftningen begriper snart det eller att det åtminstone fordras en tabell. Blir det fel i denna programmering eller i en sådan tabell kan det ta tid innan någon upptäcker normgivnings- eller tillämpningsproblemet.

På samma sätt förhåller det sig med insamling av uppgifter från banker och informationsutbytet mellan stater. Även om vi nu har internationella avtal och EU-reglering på plats blir en formell regelstruktur inte effektiv förrän skatteförvaltningarnas datorer ”pratar med varandra”, dvs. då den ”operativa rättsrepresentationen” fungerar.

Fortsätter vi med informationsutbytesavtalen blir steget till manipulationseffekter, avsedd eller inte, inte långt, när vi ser vad avtalen åstadkommit i hemtagning av förmögenheter till Sverige efter Skatteverkets stora informationskampanj om möjligheten till ”frivillig rättelse” för dem med ”glömda” förmögenheter utomlands. Numera kan Skatteverket redovisa att stora sådana belopp blivit ”rättade”, trots att avtalen kanske inte med nödvändighet skulle ha gett möjlighet till kontroll av de berörda skattskyldiga. Wahlgren visar på fler aspekter på det inslagna temat.

2. Därefter följer *Peter Melz* artikel om lagstiftningstekniken i inkomstskattelagen. Som nämnts ovan är det många av lagstiftningsreformens medarbetare (däribland han själv) som nu kan börja blicka tillbaka och reflektera över vad som blev bra och vad som kunde gjorts bättre och därmed se om det går att dra några mer generella slutsatser.

3. Beredningen av skattelag är central – och har visat sig ha ett starkt samband med skattelagstiftningens kvalitet – och *Anders Hultqvists* artikel i ämnet är en sammanfattning av en större studie, som han gjort för Svenskt Näringsliv. Där redovisas de mer handfasta krav

som följer av konstitutionell praxis utvecklad av konstitutionsutskottet och andra granskare av lagberedningen, och som brukar sammanfattas som ett *preciserat beredningskrav*. Artikeln bildar också en ram för de följande artiklarna.

4. *Peter Melz* ger därefter några personliga reflektioner över offentliga utredningars arbetssätt, där han jämför och belyser för- och nackdelar med olika utredningsformer, hur arbetet bedrivs och kan utvecklas i framtiden.

5. Regeringsformen (2 kap. 10 § 2 st.) innehåller en möjlighet till retroaktiv skattelag med hjälp av ”prop-lagstiftning” eller s.k. stoppskrivelse som får användas när det finns särskilda skäl. *Robert Påhlsson* har bidragit till antologin med en sammanfattning av en stor undersökning av stoppskrivelserna som tidigare publicerats i Skattenytt årsskrift 2011, där han gått igenom de formella förutsättningarna och hur lagstiftning som uppkommit på detta sätt förhåller sig till kraven och formerna för normgivningen.

6. *Ingrid Melbi* fortsätter på den inslagna vägen, men med synpunkter och reflexioner om hur sådan lagstiftning tagits emot och vad den haft för effekter. En slutsats är att det finns anledning att ifrågasätta behovet och användandet av denna möjlighet.

7. *Anita Saldén-Enerus* ger därefter sina reflexioner kring användandet av stoppskrivelser och även annan snabblagstiftning från sina 14 år på Finansdepartementet. Det ska tilläggas att både Melbis och Saldén-Enérus uppfattningar publicerades i Skattenytt strax efter att seminarier i ämnet hade hållits och att artiklarna numera bearbetats ytterligare.

8. När *Oskar Henkow* sedan för över fokus på lagstiftningsproblemen i förhållande till EU-rätten tar han som exempel vad medlemsstaterna har för handlingsutrymme vid genomförande av undantag från mervärdesskatt. Artikelns gång är på djupet och visar att utvecklingen inom EU-rätten och EU-domstolens praxis leder till att bristande symmetri mellan avdrag för ingående skatt och påförande av utgående skatt inte accepteras, varför rättstillämpningen t.o.m. springer före en långsam lagstiftare. Han visar på behovet av en aktiv lagstiftare och framför även synpunkter på hur lagstiftningen inom mervärdesskatteområdet bör se ut i förhållande till EU-direktiven.

9. *Stig von Bahr* fortsätter på EU-rättsspåret med fler exempel inte bara från mervärdesskatteområdet, utan även inkomstskatten och kupongskatteområdet. Det fordras inte bara en intresserad

lagstiftare, utan också en aktiv och mycket kunnig sådan, för att eventuellt bristande konformitet mellan svensk skattelag och EU-rätten inte ska bli liggande och sedan ge upphov till processer och fordra en stor arbetsbörda i praxis för att ändå hålla svensk rätt i harmoni med EU-rätten, särskilt när det är fråga om primärrätt. Med anknytning till diskussionen om ett särskilt inrättat skattelagstiftningsråd, framhåller von Bahr vikten av även denna uppgift för ett sådant råd.

10. Som nämnts ovan har *Anders Hultqvist* fått anledning att omarbeta idén om en särskild skatterättslig kommission vid flera tillfällen, allteftersom det visar sig att det behövs en särskild expertkommitté med stor kompetens och handlingsförmåga för att hålla ”örat mot rälsen” och assistera Finansdepartementet att ta fram förslag till regering och riksdag. Artikeln om ett Skattelagstiftningsråd avslutar antologin.

11. Efter artiklarna finns också en gemensam litteraturlista för samtliga artiklar och även en förteckning av projektets seminarier och symposier.

Hoppas läsningen ger upphov till reflexioner och ytterligare idéer framöver!